

Høringsrapport

Oppsummering og vurdering av høringsuttalelser til forskrift om regionale miljøkrav for jordbruket i Vestfold og Telemark

Med endelig forskrift

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Introduksjon

En forsterket innsats mot jordbruksavrenning er nødvendig for å nå målene for vannmiljø etter vannforskriften. I juli 2024 har Statsforvalteren i Vestfold og Telemark derfor sendt ut høringsforslaget til å innføre regionale miljøkrav for jordbruket i hele Vestfold, og i utvalgte kommuner i Telemark. Høringsfristen var 15. oktober 2024.

Vi har mottatt høringsinnspill fra:

- Vestfold Bondelag og Telemark Bondelag – felles innspill
- Vestfold Bonde- og Småbrukarlag
- Vestfold Frøavlerlag
- Norsk Frøavlerlag
- Naturvernforbundet Tønsberg og Færder
- Kommunene:
 - Holmestrand
 - Horten
 - Tønsberg
 - Færder
 - Larvik
 - Bamble
 - Skien, Porsgrunn, Siljan (felles innspill)
- Landbruksdirektoratet
- Miljødirektoratet
- 2 privatpersoner

Etter høringsfristen har vi mottatt en felles e-post på vegne av Nome kommune og Midt-Telemark kommune.

Denne høringsrapporten er en oppsummering av høringsinnspillene etter tema, og våre vurderinger av og merknader til innspillene. Til slutt ligger det endelige forskrift ved, som gjelder fra 1. januar. 2025.

Høringsinnspillene uttrykker i hovedsak en positiv holdning til innføring av regionale miljøkrav. Mange av høringsinnspillene gir uttrykk for at de forslåtte miljøkravene bidrar til en akseptabel balanse mellom hensynet til matproduksjonen og til vannmiljøet.

Spesielt at det innføres krav til dyrking av radkulturer er godt tatt imot. Mange innspillene er positiv til en viss grad av fleksibilitet i forskriften, spesielt at gårdbrukere i Vestfold med korndyrking kan velge mellom to forskjellige krav.

Det har ikke kommet vesentlige motforestillinger mot virkningsområdet for forskriften. Forskriften vil derfor gjelde for de 6 kommunene i Vestfold og for 6 kommuner i Telemark.

Det har heller ikke kommet inn forslag til andre tiltak. De forslåtte tiltakene i korn og lignende vekster og i radkulturer vil derfor bli gjeldende. For tiltaket med krav om grasdekke i dråg i radkulturer, er det imidlertid tatt inn et alternativ til etter tydelige innspill i høringen.

Mange innspill og kommentarer har kommet med mindre justeringer og endinger. Noen er tatt til følge, og andre ikke. Dette er kommentert og begrunnet i dette høringsnotatet.

Oppsummering av høringsinnspill etter tema

INNFØRING AV EN FORSKRIFT

→ Det har kommet mange innspill som er positive til innføringen av en regional miljøforskrift. Noen innspill har vurdert innføringen av kravene som uheldige, fordi gjennomføringsgraden av vannmiljøtiltak på frivillig basis er god og økende.

Etter en totalvurdering mener vi at miljøkrav må til, for å redusere avrenning fra jordbruket mer enn man klarer gjennom frivillige tiltak. Vi er enige i at det gjennomføres mange gode tiltak på frivillig basis. Samtidig er det et betydelig antall gårdbrukere som ikke gjennomfører vannmiljøtiltak. RMP-tilskuddssystemet er frivillig, og oppbygd slik at satsene til tiltakene kan gå ned når gjennomføringsgraden sett øker. At satsene kan gå ned ved høy gjennomføringsgrad, gjør det etter vårt syn nødvendig med krav.

DEFINISJONER

→ Det har kommet innspill om at kravene for «korn, oljevekster, åkerbønner og fôrmais» også må omfatte andre belgvekster enn åkerbønner.

Vi er enig i innspillet og endrer definisjonen til «Korn, oljevekster, belgvekster og fôrmais».

→ Det har kommet innspill om at fjord ikke er vassdrag, og derfor i § 3 bør erstattes med sjø.

Vi er enig i innspillet og endrer definisjonen av vassdrag til «Kystvann, innsjø, vann, dam, tjern, elv, foss og bekk, med årssikker vannføring».

→ Det har kommet innspill til «§ 1 Formål» at erosjon bør vektlegges mer i formålet (fremfor forurensing), og at siste delsetning bør endres til en egen setning.

Vi har definert «§ 1 Formål» som: Formålet med denne forskriften er å forsterke innsatsen mot forurensing fra jordbruk for å oppnå målet om god økologisk miljøtilstand i alle jordbrukspåvirkede vannforekomster, ved å bevare jord og næringsstoffer på jordbruksarealene. Vi mener at erosjonshensyn kommer godt nok fram i delsetningen 'bevare jord og næringsstoffene'. Vi tror at definisjonen er dekkende og forståelig, og beholder derfor definisjonen.

→ Det har kommet forslag til ny definisjon på direktesåing: «Direktesåing er etablering av en vekst uten jordarbeiding. Det er ikke godkjent å benytte jordarbeidende redskap på såmaskinen. Såaggregatets utrustning vil påvirke jorda ulikt, men i hovedsak skal jorda se uforstyrret ut ved direktesåing.»

Vi beholder definisjonen i forskriften: «Direktesåing: Såing uten forstyrrelser av jorda mellom såradene». I veiledningsheftet vil vi presisere direktesåing.

→ Det har kommet innspill om å presisere at halmharving/halmstrigling er tillatt, der det ellers er forbud mot jordbearbeiding og krav om plantedekke.

Vi mener at halmstrigling ikke er jordarbeiding, og skal presisere dette i forskriften.

VANNMILJØ

→ Det har kommet innspill om at kravene bør gjelde alle vassdrag som mottar avrenning fra jordbruksarealer, uavhengig av årssikker vannføring. Det har også kommet innspill som støtter at kravene gjelder for vassdrag med årssikker vannføring. I tillegg har det kommet innspill om at begrepet 'årssikker vannføring' er vanskelig å definere.

I forslaget har vi definert begrepet 'årssikker vannføring' som 'vannføring som med middeltemperatur over frysepunktet ikke tørker ut av naturlige årsaker oftere enn hvert tiende år i gjennomsnitt'. Årssikker vannføring er likt definert som i vannressursloven. Vi mener at begrepet "årssikker vannføring" er forståelig. Vi mener det er forenkelt og effektivt å bruke en definisjon kjent fra forvaltningen av produksjonstilskudd.

Vi har vurdert om kravene skal utvides til å gjelde vassdrag uten årssikker vannføring. Det er noe gevinst å hente for vannmiljøet ved å inkludere vassdrag uten årssikker vannføring. Vi vurderer at miljøgevinsten ikke veier opp for ulempene ved ytterligere begrensning i matproduksjonen.

→ Det har kommet innspill om at det er vanskelig å vurdere effekten kravene har på vannkvaliteten. I hvor stor grad vil forskriften bidra til å tette gapet mellom dagens tilstand og miljømålet, og hvor lang tid vil det eventuelt ta?

I vår bestilling av en rapport om konsekvensene av forskjellige tiltak til NIBIO, har vi lagt vekt på effekten av enkelte tiltak sammenlignet med å ikke gjennomføre tiltak. I høringsnotatet har vi gjort anslag over hvor mye mer areal som blir berørt, med utgangspunkt i gjennomføringsgraden av tiltakene i 2023.

Vi har gjort beregninger, etter at innspillet kom, på reduksjon av fosforavrenning. Vi har, med støtte i opplysninger fra NIBIOs rapport 81/2024, så langt beregnet at miljøkravene vil redusere fosforutslippet fra jordbruket i Vestfold med en tredjedel, sammenlignet med gjennomføringsgrad av miljøtiltakene i 2023.

Det er flere kilder enn jordbruket som påvirker vassdragene, og andre jordbrukstiltak påvirker også vassdragene. Det er derfor vanskelig å beregne hvor lang tid det tar å oppnå ønska tilstand i vassdragene.

→ Det har kommet innspill om at tilstanden i vassdragene tilsier behov for krav som i større grad reduserer erosjon og avrenning. Miljødirektoratet har anmodet om at alle krav i forskriften bør være obligatoriske. Altså at gårdbrukerne i Vestfold ikke skal kunne velge mellom ulike krav i § 5, fordi begge kravene skal være obligatoriske

Kravene i høringsnotatet er foreslått etter en avveining av hensynet til matproduksjon og hensynet til avrenning. Foreslåtte krav vurderer vi som effektive mot avrenning, og samtidig akseptable for matproduksjon.

Effektene på vannmiljø av de ulike kravene i §5 er ikke like, men vi vurderer effekten av begge krav som tilfredsstillende. Vi mener at den ekstra effekten på vannmiljøet av å innføre begge krav samtidig, ikke står i forhold til de driftsmessige konsekvensene for gårdbrukerne.

→ Det har kommet innspill om at miljøkravene ikke reduserer grøfteavrenningen tilstrekkelig. Grøfteavrenningen kan i mindre grad påvirkes av jordarbeidingstiltak enn overflateavrenningen. Grøfteavrenningen er sterk relatert til næringsstoffinnholdet i jorda, og dermed sterkt relatert til gjødsling. Statsforvalteren er ikke gitt myndighet til å regulere gjødsling i denne forskriften.

→ Det har kommet innspill om at det omfattende behovet for miljøtiltak, ikke kommer godt nok frem i høringsnotatet, og at høringsnotatet ikke beskriver godt nok den alvorlige eutrofisituasjonen i mange vassdrag.

Vi mener at vannmiljøutfordringene er grundig beskrevet i høringsnotatet, som har eget vedlegg om temaet. Der er tilstanden i alle de relevante vannområdene beskrevet.

Vi har i vår beskrivelse av miljøtilstanden i ferskvanns- og kystvanns-forekomstene referert til relevante og så langt som mulig oppdaterte, vitenskapelige rapporter om miljøtilstanden. Vi mener at det har bidratt til at beskrivelsene kan framstå som nøkterne, fordi vi har lagt vekt på full faglig dokumentasjon og korrekt referanse for våre beskrivelser. f.eks. "Økning av primitive trådalger har gått jevnt og trutt nedover i Ytre Oslofjord". Men vi har også brukt beskrivelser som "Fiskebestandene i Oslofjorden har over noen tiår blitt dramatisk svekket og er på et historisk bunnivå". I høringsinnspillene reflekteres det en erkjennelse av alvoret i miljøutfordringene, og innspillene er grunnleggende positive til innføring av forskriften. Etter vår vurdering tyder dette på at vår beskrivelse av miljøtilstanden er tatt til etterretning, og ligger til grunn for høy grad av aksept for forslaget om regionale miljøkrav.

MATPRODUKSJON

→ Det har kommet innspill om at flere av kravene er lite forenlig med målet om økt selvforsyning. Kravene kan føre til mindre produksjon av høstvekster totalt sett, mindre areal pga. grasdekke, små skifter som kan gå ut av produksjon, og avlingsnedgang pga. endret jordarbeiding.

I konsekvensutredningen har NIBIO brukt et estimat for avlingsnedgang pga. endret jordarbeidingsmetode og endret jordarbeidingstidspunkt. Vi har utarbeidet estimatet basert på en spørreundersøkelse blant kornprodusenter i Vestfold og Telemark. Dette estimatet var vårt beste tilgjengelige grunnlag, men er samtidig veldig usikkert.

Det forekommer store forskjeller fra gård til gård ved endret jordarbeiding, mange gårdbrukere kan vise til like gode eller bedre avlinger ved redusert jordarbeiding, særlig etter noen år. Man kan forvente at mindre jordarbeiding over tid bidrar til bedre jordhelse, og dermed ivaretar avlingspotensial på sikt.

Kravene beslaglegger areal til gras, slik at det ikke kan produseres åkervekster.

Om kravene fører til mindre produksjon av høstvekster, og om små skifter går ut av produksjon, er usikkert.

Vi vurderer konsekvensene for matproduksjonen til å være akseptable, i forhold til effektene på vannmiljøene.

→ Det har kommet innspill om at variasjoner i spørreundersøkelsen om redusert jordarbeiding kunne vært vist og brukt i beregningene. Det er relativt få produsenter som i dag benytter seg av tilskuddet til direktesåing, og disse produsentene har kanskje valgt ut arealer som er godt egnet. I så fall kan det bety at gjennomsnittlig reduksjon i avling ved direktesåing og lett høstharving er noe høyere enn hva disse oppgir.

Beregningene av konsekvensene av kravene for matproduksjon og formidling av disse i et høringsnotat var allerede krevende. Vi mener det ikke hadde gitt særlig merverdi å vise en svarbredde fra spørreundersøkelsen. Spørreundersøkelsen er sendt til alle gårdbrukere som hadde søkt om tilskudd til 'direktesåing av høstkorn' i perioden 2019-2023. 40 gårdbrukere (omtrent 25 %) svarte,

hvilket vi vurderer å være representativt. Hverken NIBIO eller NLR kunne bidra med relevante tall for avlingsnedgang ved ulike jordarbeidingsmetoder.

KOSTNADER

→ Det har kommet innspill om at samfunnsnyttene av å gjennomføre tiltak som reduserer tilførsel av næringsstoffer til vassdragene og Oslofjorden er lite vurdert. Et annet innspill viser til at kravene kan føre til investeringsbehov for enkeltbønder, og at dette ikke er hensyntatt i kostnadsberegningene. *Det er riktig at samfunnsnyttene ikke er tatt med i konsekvensberegningene pga. kapasitet. Det finnes god dokumentasjon på samfunnsnyttene i rapport fra Menon Economics i 2022. Enkeltbønder gjør ekstra investeringer for å endre jordarbeidingsmetode, men kravene forutsetter ikke at bønder må gjøre disse investeringene.*

VIRKEOMRÅDE

→ Det har kommet et innspill om å vurdere forskriften også for Notodden kommune, samt om krav 6 og 7 i korn o.l. også bør gjelde nedre del av Telemark fylke. Videre har det kommet et innspill om at deling etter kommunegrenser er en kunstig oppdeling av nedslagsfeltene til vassdragene, og at areal med lik produksjon innenfor nedslagsfeltet til det enkelte vassdrag bør ha like krav. *Vi har vurdert om kravene også bør gjelde i Notodden kommunen. I høringsnotatet (side 37) har vi begrunnet hvorfor vi ikke har foreslått krav i Notodden kommune på nåværende tidspunkt, men at det kan etter hvert gjøres en ny vurdering når vi har et bedre kunnskapsgrunnlag. I høringsnotatet (side 37) har vi også begrunnet hvorfor krav 6 og 7 i korn o.l. ikke innføres i Grenland. Effekten på vannmiljøet av å innføre disse ekstra krav i Grenland er liten. Inndeling etter kommunegrenser er forvaltningsmessig enkelt, og lettere å etterleve for gårdbrukere. Like produksjoner innenfor de forskjellige nedslagsfelt har stort sett like krav.*

FORVALTNING / VEILEDNING

Veiledning

→ Det har kommet mange innspill om viktigheten av god veiledning, både til forvaltningen og til gårdbrukerne. Det er behov for god kursing og informasjon til forvaltningen og gårdbrukere. *Vi er enig i at det trengs god veiledning. Vi utarbeider derfor et veiledningshefte for gårdbrukere, og det skal organiseres 10-12 fagkvelder vinteren 2025 i hele forskriftens virkeområde. Alle gårdbrukere som har søkt om produksjonstilskudd til åkervekster eller radkulturer i Vestfold og Telemark i 2024 blir informert om dette per SMS. Forvaltningen får veiledning gjennom kompetansesamlinger.*

Skjønn

→ Det har kommet innspill om at kravene forutsetter mye skjønnsutøvelse. Gårdbrukere risikerer trekk i tilskudd dersom de vurderer annerledes enn forvaltningen. Det er derfor behov for å presisere begreper som f.eks. 'lett harving', 'erosjonsutsatte dråg', og 'flomutsatte arealer'. Samtidig har det også kommet innspill om at forvaltningen må få utvise betydelig skjønn under flere av kravene. Det må ikke bare utvises skjønn rett etter innføring av forskriften, fordi mange produsenter tilpasser seg det nye regelverket i en periode på 5-10 år.

Det er rom for skjønn i forskriftsforslaget. Det kan på den ene side føre til en del usikkerhet hos gårdbrukere og i forvaltningen, men på den andre siden kan skjønnen også bidra til en hensiktsmessig forståelse og tilpasning. Skjønn gir et handlingsrom, men skal alltid være basert på saklige og relevante hensyn.

Vi har forsøkt å presisere begreper i veileder og forskrift, men vi kan ikke unngå at det vil kunne oppstå situasjoner med usikkerhet. Vi må høste erfaring for å kunne etablere forvaltningspraksis.

Det er mulig at gårdbrukere, ved kommunal kontroll, vil kunne vurdere oppnåelsen sin av miljøkravene annerledes enn den kommunale landbruksforvaltningen. Gårdbruker risikerer da trekk i tilskudd. Gårdbrukere har mulighet til å klage til Statsforvalteren på kommunens vedtak.

Klageadgangen bidrar til å fastsette forvaltningspraksis, og dermed forutsigbarhet og likebehandling.

Kontroll

→ Det har kommet innspill om at det er utfordrende å kontrollere miljøkravene samtidig med produksjonstilskudd pga. arbeidsbelastningen, og at høsten ikke er et hensiktsmessig tidspunkt for kontroll. I tillegg er det særlig utfordrende å kontrollere gårdbrukere som ikke søker produksjonstilskudd.

Å kontrollere miljøkravene ifm. kontroll av PT-tilskudd og RMP-tilskudd er mer hensiktsmessig enn å utføre separate kontroll. Vi mener at høsten er et rimelig tidspunkt for kontroll, fordi de fleste tiltakene kan vurderes på dette tidspunktet. Videre mener vi at det er få arealer utenfor produksjonstilskuddsordningen, og at avrenningsrisikoen knytta til disse arealene derfor er liten.

Kommuneressurser

→ Det har kommet innspill om at innføring av miljøkravene vil føre til økt arbeidsbelastning for kommunene. Det er omfattende bestemmelser, og spesielt i en overgangsperiode vil det medføre betydelige ekstra arbeidsoppgaver for kommunene.

Vi er enig i at forvaltningen av forskriften krever ressurser fra landbrukskontorene i kommunene. Vi oppfordrer kommunene til å avsette disse ressursene.

Dispensasjon

→ Det har kommet forskjellige innspill på dispensasjonsadgangen. Det må åpnes for å kunne søke dispensasjon fra samtlige krav i forskriften i særlige tilfeller, ikke bare krav 5, 6 og 7. Det er viktig med dispensasjonsmulighet for spesialproduksjoner som såkorn, frøavl, og mathavre på lik linje med økologisk produksjon. Det er også et dispensasjonsbehov for arealer som står i fare for å gå ut av drift. Videre er det behov for generelle dispensasjoner i år med utfordrende værforhold, istedenfor enkeltdispensasjoner. Samt at dispensasjonsmyndighet bør legges til kommunen for en rask og smidig prosess.

Vi er enig i at det må åpnes for dispensasjoner fra samtlige krav. Vi endrer derfor dette i forskriften.

Forskriften er ny, og det kan oppstå situasjonen som vi ikke kan forutse på nåværende tidspunkt. I en evaluering av forskriften etter noen år, har vi fått mer erfaring, og kan eventuelt begrense dispensasjonsadgangen. Dispensasjonsmuligheten er ikke begrenset til en produksjonsform, og er også åpen for de som dyrker såkorn, frø eller mathavre. Likevel skal det bare gis dispensasjon i særlige tilfeller. At arealer står i fare for å gå ut av drift vurderer vi ikke som et særlig tilfelle.

Statsforvalteren har mulighet til å gi unntaksvis en generell dispensasjon i år med utfordrende forhold. Av hensyn til likebehandling, samt oversikt over søknadsmengden, behandles dispensasjonssøknader av Statsforvalteren. Etter en evaluering av forskriften kan dispensasjonsmyndighet til kommunene revurderes.

Evaluering

→ Det har kommet innspill om evaluering av miljøkravene. Det har kommet inn et innspill om at evalueringen må skrives inn i forskriften, og gjennomføres noen år etter forskriftens ikrafttredelse. *Vi er enig i at forskriften må evalueres etter noen år, men synes ikke det er nødvendig å ha det med i forskriften.*

Forhold til annet regelverk

→ Det har kommet innspill om at grasdekte buffersoner eller grasdekte dråg berører store arealer, og at disse arealene bør inngå i det tilgrensa arealet med kulturplanter ved beregning av produksjonstilskudd.

Ifølge forskrift om produksjonstilskudd kan ikke arealene rundt buffersoner eller grasdekte dråg angi hvilken kultur som kan omsøkes i buffersoner/dråg. Dersom buffersoner/dråg høstes kan det omsøkes som eng. Hvis det ikke høstes omsøkes det som 'areal i drift, men ikke berettiget PT'.

Forvaltningspraksis for produksjonstilskudd har i mange år vært å angi kulturen i buffersoner/dråg likt som kulturen på tilgrensende areal. I vårt innspill til jordbruksoppgjøret i 2022 skrev vi at det bør kunne gis produksjonstilskudd (AK-tilskudd) til arealene med buffersoner/dråg basert på tilgrensende kultur, slik forvaltningspraksis er. Regelverket er likevel ikke kodifisert (tilpasset forvaltningspraksis) etter vårt innspill. Vi mener fortsatt at regelverket bør endres iht forvaltningspraksis, og vi vil ha oppmerksomhet på dette fremover.

→ Det har kommet innspill som påpeker at det ikke stilles noe krav til bruk eller skjøtsel av sone med grasdekke. Det blir ofte beitepussing der, og beitepussing oppfyller ikke driveplikten. Det må være tillatt å beitepusse sonene etter forskrift om miljøkrav, uten at dette praktiseres som brudd på driveplikten. Beitepussing vil over tid føre til gjødsling og nitrofile ugrasarter kan ta over.

Det er en fordel om graset slås og fjernes for å holde tilbake næringsstoffene. I forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket er beitepussing av grasdekte kantsoner også tillatt. Det er begrunnet med at mange foretak ikke vil ha utstyr for høsting og det derfor tillates at arealet pusses. I forskrift om regionale miljøkrav håndterer vi samme prinsipp, både for grasdekte kantsoner, og for gras i drågene.

RMP-tilskudd/økonomi

→ Det har kommet mange innspill om at bønder må kunne søke RMP-tilskudd til tiltakene, og at rammen med RMP-midler dekker omsøkte tiltak. Innspillene begrunnes med at de regionale miljøkravene fører til økte kostnader for bønder i et begrensa område, og at matproduksjon som tar hensyn til miljøet er et samfunnsansvar.

Miljøkravene har økonomiske konsekvenser. På nåværende tidspunkt kan gårdbrukere søke om RMP-tilskudd til tiltakene som blir pålagt, og som er tilskuddsberettiget.

Til jordbruksoppgjøret 2025 skal Landbruksdirektoratet, i samråd med Miljødirektoratet og Riksantikvaren, legge fram en vurdering av prinsipper og utfordringer ved å gi RMP tilskudd til dekning av kostnader som følger av lovpålagte tiltak (som f.eks. regionale miljøkrav) til drøfting med avtalepartene. Vi har gitt innspill til Landbruksdirektoratet at vi synes det er riktig å gi tilskudd til pålagte tiltak.

Til jordbruksoppgjøret 2026 skal Landbruksdirektoratet, i samråd med Miljødirektoratet og Riksantikvaren, levere en samlet vurdering hvor de har evaluert det Regionale Miljøprogram. I evaluering skal tilskuddsordningens formåls effektivitet undersøkes.

Tilskuddsrammen blir årlig bestemt i jordbruksoppgjøret. Endelige satser for de forskjellige tiltakene er et resultat av gjennomføringsgraden og total tilskuddsramme. Det innebærer at satsene for tiltakene går ned ved en økt gjennomføring og stabil ramme. Innføring av regionale miljøkrav vil føre til en økt gjennomføring av mange av vannmiljøtiltakene.

Vi har ikke myndighet til å garantere RMP-tilskudd med satser på likt nivå som de siste årene. Satsene er avhengig av tilskuddsrammen som blir avsatt i jordbruksoppgjøret. I tillegg vil ordningen påvirkes av de forskjellige evalueringsprosessene som foregår.

Oppsummering av innspillene på miljøkrav i korn, oljeverkster, belgvekster og fôrmais.

Krav 1. Det skal ikke jordarbeides nærmere enn 2 meter fra nedløpskummer for overflatevann. Det er ikke tillatt å bruke plantevernmidler som dreper all vegetasjon i sonen på 2 meter rundt nedløpskummen.

Det har kommet forskjellige innspill til kravet:

→ Punktsprøyting av rotugras, hønsehirse, og andre problemugras er nødvendig.

Sprøyting (ikke bare punktsprøyting) rundt nedløpskummer kan skje på visse vilkår angitt i forskrift om plantevernmidler. Det er viktig at den som sprøyter merker seg kravene i forskriftens § 20 om plikt til å redusere risiko for forurensing av vann. Det er ikke totalforbud mot sprøyting rundt nedløpskummer, men krav hvor det må brukes skjønn med tanke på når kummen er vannførende og når værforholdene kan føre til vannføring. Eventuelle avstandskrav til overflatevann er gjeldende når det er vannforekomster i grøften eller rundt kummen som risikerer avrenning.

→ Kravet er negativt for frøproduksjonen, da det vil føre til økt utfordring med ugras og fremmede arter inn på jordet.

Det er fortsatt mulig å bekjempe ugras og fremmede arter, men ikke med plantevernmidler som dreper all vegetasjon.

→ Det er uheldig hvis ikke glyfosat kan brukes rundt kummer.

Det er viktig at det oppstår varig vegetasjon rund kummen for å bremse avrenning av jordpartikler og næringsstoffer. Derfor er bruken av glyfosat forbudt.

→ Bruk av en ryggsprøyte er arbeidskrevende og gir en helserisiko for bonden.

Kravet legger ikke kun opp til bruk av ryggsprøyte.

Krav 2. Erosjonsutsatte dråg skal ha en minimum 20 meter bred sone som ikke jordarbeides om høsten, eller en minimum 6 meter bred sone med permanent grasdekke. Sonen måles slik at vannveien ligger i midten. I etableringsåret skal graset i den 6 meter brede sonen være godt etablert om høsten. Direktesåing av høstkorn, høstoljeverkster eller fangvekster er likevel tillatt i sonen med minimum 20 meter bredde som ikke jordarbeides om høsten.

Det har kommet inn forskjellig innspill til kravet:

→ Det trengs bedre kart for å kunne skille erosjonsutsatte og ikke erosjonsutsatte dråg.

NIBIO skriver i rapporten 'Kvantifisering av drågerosjon- effekter av tiltak': «Gårdbrukere og miljø- og landbruksforvaltning har i flere år uttrykt behov for verktøy som kan hjelpe til med å identifisere dråg som er utsatt for erosjon.....NIBIO gjennomfører nå et nytt prosjekt der det utvikles et drågerosjonskart som supplement til det nye erosjonsrisikokartet. Ettersom drågerosjon, i motsetning til flateerosjon, i svært liten grad er kvantifisert på norske jordbruksarealer, vil dette kartet kun

framstille hvor i landskapet denne erosjonsformen kan forventes, og ikke nivå på jordtap som følge av drågerosjon.»

→ Det er viktig at bønder legger til rette for at det i dråget er godt etablert gras på høsten. For frøeng kan det være vanskelig å få til en god etablering i gjenleggsåret.

Vi er enig i at det kan være vanskelig for engfrø, spesielt sorter som etableres seint, å tilfredsstillе vilkåret om god etablering om høsten. Vi gjør et unntak fra dette vilkåret for engfrø i etableringsåret.

→ Det er foreslått er tredje alternativ for å tilfredsstillе kravet, nemlig at det kan anlegges en bredere vegetasjonssone i enden av dråget, mot kanten av jordet.

Vi har vurdert forslaget, i sammenheng med krav 2 i radkulturer, fordi det er vekstskifte mellom korn o.l. og radkulturer. Fordi jordtapene fra dråg kan bli svært store, er det viktig at selve dråget beskyttes med vegetasjon. Særlig lange dråg, bratte dråg og dråg med stort tilførselsareal bør beskyttes. Derfor foretrekker vi en grasdekt vannvei i hele dråget, eller at hele dråget ligger urørt (ingen jordarbeiding om høsten). Og derfor åpner vi ikke opp for det foreslåtte tredje alternativet. I tilfeller hvor det allerede er anlagt en bredere vegetasjonssone i enden av dråget ifm. produksjon av grønnsaker eller poteter, kan denne også være del av en 20 meter bred sone som ikke jordarbeides om høsten.

→ Det bør være tillatt med lett høstharving også i drågene, siden det kan skape forvirring at det ellers er tillatt, men ikke i drågene. For bønder uten tilgang på direktesåmaskin, kan 20 meter utgjøre en stor del av jordet og vanskeliggjøre rasjonell drift.

Vi har lagt vekt på at gårdbrukere skal ha likest mulig vilkår i de forskjellige sonene hvor kravene gjelder. Men hensynet til å beskytte de mest utsatte delene av arealene, har veid tyngst i vurderingen av å ikke tillate lett harving i dråg.

→ Hvordan vurderes drågene som ikke har utløp til kum eller vassdrag, men inne på jordet?

Kravene gjelder kun drågene som medfører risiko for overflateavrenning til kum eller vassdrag. Vi spesifiserer dette i forskriften.

→ Det bør være rom for skjønn og tilpasninger til arealstørrelse og egnethet, for å sikre at arealer opprettholdes som drivverdige arealer.

Vi mener at de foreslåtte valgmulighetene bidrar godt nok til å opprettholde drift på arealene.

Krav 3. Det skal være buffersone langs alle vassdrag som mottar avrenning fra fulldyrka jord. Buffersonen skal enten være en

a) naturlig vegetasjonssone med bredde på minimum 8 meter, eller

b) naturlig vegetasjonssone med bredde på minimum 2 meter og en 20 meter bred sone som ikke jordarbeides om høsten, eller

c) naturlig vegetasjonssone med bredde på minimum 2 meter og en minimum 6 meter bred sone med permanent grasdekke.

Buffersonen måles horisontalt fra vassdragskantens normalvannstand. Direktesåing eller lett harving til høstkorn, høstoljevekster eller fangvekster er likevel tillatt i sonen på minimum 20 meter bredde som ikke jordarbeides om høsten, jf. bokstav b. I etableringsåret skal graset i den 6 meter brede sonen være godt etablert om høsten, jf. bokstav c.

Det har kommet forskjellige innspill til kravet:

→ Lett harving på 10 cm er for dypt. Maksimal dybde bør være 5 cm.

Å harve 5 cm istedenfor 10 cm bidrar til redusert erosjonsrisiko. Samtidig er lett høstharving, med maksimal dybde 10 cm og 30 % planterester på overflaten, vilkår for RMP-tilskudd til 'direktesådd høstkorn og høstoljevekster'. Vi ønsker å definere miljøkravene mest mulig likt med vilkårene i RMP-ordningen, for å forenkle etterlevelsen og effektivisere forvaltningen.

→ Det er uheldig at lett høstharving tillates i buffersoner.

Vi har lagt vekt på at gårdbrukere skal ha likest mulig vilkår i de forskjellige sonene hvor kravene gjelder. Buffersoner er mindre utsatt for erosjon enn drågene. Vi mener, etter en totalvurdering av vannmiljøhensyn og matproduksjonshensyn, at lett høstharving i buffersoner er akseptabelt.

→ Bratte kanter, selv med mer enn 8 meter, kan være en fare for avrenning. Det bør være 2 meter gras mellom jordkanten og brekkanten.

Det er riktig at disse kantene kan medføre risiko for avrenning. Samtidig er det vanskelig å definere disse kantene på en god måte. I RMP kan det gis tilskudd til grasdekte kantsoner, men vi mener at et krav kan bli for komplisert å forvalte i forhold til den potensielle miljøgevinsten.

→ Buffersoner blir mye overkjørt med landbruksmaskiner, noe som kan forringe sonenes funksjon. I praksis kan disse soner bli brukt som vendeteig. I hvilken grad dette påvirker buffersonene er avhengig av forholdene.

→ Gjenlegg i falsk såbed med seint etablerende arter må godkjennes, selv om det kan være tynt om høsten i noen tilfeller.

Vi er enig i at det kan være vanskelig for engfrø, spesielt sorter som etableres seint med falskt såbed, å tilfredsstille vilkåret om god etablering om høsten. Vi gjør et unntak fra dette vilkåret for engfrø i etableringsåret.

→ Det bør stilles krav om pussing av buffersonene slik at gras ikke blomstrer og skader nærliggende frøenger.

For å kunne søke RMP-tilskudd til grasdekte kantsone, må kantsonen slås, beites eller pusses i søknadsåret. Vi legger til grunn at gårdbrukere som velger en grasdekt kantsone, også ønsker å søke på RMP-tilskuddet. Dermed er det ikke nødvendig å formulere dette i forskriften.

→ Det må kunne gjøres en praktisk tilnærming, evt. lages et generelt unntak hvis kun små deler av den naturlige kantsone er smalere enn 8 meter (f.eks. ved 5 %).

En tilnærming med en prosentsats vurderer vi som vanskelig å forvalte. Vi er klar over at naturlige vegetasjonssoner kan variere mye i bredde. Forvaltningen vil vurdere en praktisk tilnærming til vilkåret, uten å bryte med forskriftens formål.

→ Vegetasjonssoner er krevende i bynære områder, fordi de blir benyttet som turstier. Turstier kan være krevende for bonden, med tanke på sprøyting på og nedtråkk av tilgrensende dyrka arealer. *Vi har forståelse for problemstillingen, og tror at gårdbrukere kan bidra til løsning ved hjelp av god skilting.*

Krav 4. Vassdragsnære arealer som er flomutsatte skal ikke jordarbeides om høsten. Direktesåing eller lett harving til høstkorn, høstoljeverkster eller fangvekster er likevel tillatt.

Det har kommet forskjellig innspill til kravet:

→ Lett harving på maks 10 cm er for dypt, bør være 5 cm.

Se vurdering i krav 3.

→ Det må presiseres at kravet gjelder arealer der flom medfører erosjon og/eller næringsutvasking. *Det er ikke lett å bedømme om en flom medfører erosjon og/eller næringsutvasking. Vi går ut ifra at de medfører erosjon og næringsutvasking i de fleste tilfeller, og beholder derfor definisjonen.*

→ Innspill har påpekt at det ikke er miljømessig gunstig å tillate lett høstharving på flomutsatte arealer. Samtidig har innspill påpekt at det av forenklingshensyn er positivt å tillate lett høstharving på flomutsatte arealer.

Vi har lagt vekt på at gårdbrukere skal ha likest mulig vilkår i de forskjellige sonene hvor kravene gjelder. Hvor ofte flomutsatte arealer oversvømmes er varierende, og dermed er risiko for erosjon også varierende. Vi synes, etter en totalvurdering av vannmiljøhensyn og matproduksjonshensyn, at lett høstharving på flomutsatte arealer er akseptabelt.

→ Kravet er forvaltningsmessig krevende å følge opp uten kart, fordi det uten kart blir mye rom for skjønn, misforståelser og konflikter. Flomkart hadde vært et nyttig forvaltningsmessig hjelpemiddel. *Vi vil vurdere å lage flomkart.*

Krav 5. Fulldyrka jord med stor eller svært stor erosjonsrisiko (erosjonsrisikoklasse 3 og 4) skal ikke jordarbeides om høsten. Direktesåing eller lett harving til høstkorn, høstoljevekster eller fangvekster er likevel tillatt.

Det har kommet forskjellig innspill til kravet:

→ Lett harving på maks 10 cm er for dypt, bør være 5 cm.

Se vurdering i krav 3.

→ En del av arealene er ikke erosjonsklassifisert. Der må det utøves skjønn. Viktig at disse arealene blir prioritert i kartleggingen.

Det er uheldig at noen arealer ikke er erosjonsklassifisert. Vi tar innspillet med oss i kommunikasjonen med NIBIO som planlegger og utfører kartleggingen.

→ Kravet er gjennomførbart, men det kan gå hardt ut over enkeltbønder.

Noen bønder vil bli påvirket mer enn andre av dette kravet. Samtidig er kravet veldig viktig for vannmiljøet.

→ Ikke alle bønder er kjent med erosjonsklasseskille innad på jordene. Det må utvises noe skjønn/praktisk tilnærming ved kontroll.

I veiledningsheftet skal det forklares tydelig hvordan man kan finne erosjonsklassene i kart. Vi legger til grunn at de fleste gårdbrukere søker tilskudd til 'ingen jordarbeiding om høsten' når de ikke pløyer om høsten. I søknadssystemet for RMP har gårdbrukerne tilgang til kart med erosjonsklassene.

→ Kravet bør kunne åpnes for en praktisk tilnærming på jorder som i hovedsak ligger i klasse 1 eller 2, men med små flekker i klasse 3 og/eller 4. Vurdere en prosentsats eller maks. antall daa at kravet ikke slår inn, eventuell via en dispensasjonsadgang.

En prosentsats eller maks. antall daa som vilkår for kravet mener vi er krevende å forvalte. Hver avgrensning kan skape ny diskusjon for areal som, i størrelse, ligger tett på denne avgrensningen.

→ Det bør åpnes for skjønn og mulighet til å søke varig dispensasjon dersom det utgjør et mindre areal, eller der det ikke er risiko for erosjon ut av jordet.

Vi åpner ikke for denne muligheten. 'Et mindre areal' er et relativt begrep som vanskelig lar seg definere. Kravet er det mest virkningsfulle av alle krav for å redusere avrenning av næringsstoffer. Vi mener at det i denne sammenhengen ikke skal åpnes for skjønnsmessige vurderinger av risiko for erosjon ut av jordet. Erosjonsrisikokartene skal angi om det er en risiko. Erosjonsrisiko fra et areal (en flate) kan i denne sammenhengen av miljøhensyn ikke likestilles med erosjonsrisiko i dråg.

Krav 6. Minst 60 % av den fulldyrka jord som et foretak disponerer skal overvintre med plantedekke eller stubb. Som plantedekke kan følgende vekster medregnes: Gras, engfrø, frukt, bær, fangvekster eller høstvekster sådd med direktesåing eller etter lett harving. Arealer som omfattes av miljøkrav i § 4 nr. 2, 3, 4 og 5 tas med i beregningsgrunnlaget for kravet om 60 % plantedekke eller stubb. Arealer hvor det dyrkes grønnsaker eller poteter holdes utenfor beregningsgrunnlaget (Gårdbrukere med areal i Vestfold kan velge mellom krav 6 og 7).

→ Det har kommet innspill om at kravet virker sjablongmessig. Vurder mulighet for skjønn av praktiske årsaker, som for eksempel størrelsen på jordene.

Vi åpner ikke opp for skjønn i kravet. At 60 % av fulldyrka jord skal overvintre med plantedekke eller stubb er et minstekrav.

Krav 7. Det skal sås fangvekster på minst 20 % av foretakets areal med korn, oljevekster, belgvekster eller fôrmais. Korn med gjenlegg av gras eller engfrø tas med i beregningsgrunnlaget for kravet om 20 % fangvekster. Arealet med fangvekster skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter. Ved dyrking av tidligkulturer av poteter og grønnsaker påfølgende år skal arealet med fangvekster ikke jordarbeides før 20. oktober (Gårdbrukere med areal i Vestfold kan velge mellom krav 6 og 7).

Det har kommet forskjellige innspill til kravet:

→ Høstsådde vekster som skal være hovedvekst påfølgende år bør inngå i dette kravet, forutsatt at de er etablert med direktesåing eller etter lett harving. Det kan evt. settes et vilkår at disse høstsådde vekster ikke får N-gjødsling.

Høstsådde vekster (som er sådd med direktesåing eller etter lett høstharving) som skal være hovedvekst påfølgende år kan regnes med i beregningsgrunnlaget. Men disse er ikke berettiget RMP tilskudd. Vi setter ikke krav til gjødsling i forskriften, fordi vi ikke har myndighet til det.

→ Det må presiseres om arealer med grasfrøproduksjon skal regnes som kornareal eller grovfôrareal i dette kravet.

I etableringsåret kan grasfrøproduksjon (engfrø) regnes med i beregningsgrunnlaget. Deretter regnes det som grasareal.

→ Det foreslås at tyngre jordarbeiding på mer enn 60 % av ytterlige areal skal være forbudt.

Forslaget er en ekstra innstramning som etter vårt syn er unødvendig, da krav 6 og krav 7 hver for seg er tilfredsstillende

→ Det forutsettes at høstkorn og fangvekster skal være sådd tidlig nok til å være godt etablert ved innvintring.

Vi har vilkåret om god etablering for fangvekster og høstsådde vekster med i forskriften.

→ Det bør anbefales bruk av norskavlet frø.

Vi mener at anbefalingen om norskavlet frø kan være med i veiledningsheftet.

Oppsummering av innspillene på miljøkrav i radkulturer

Krav 1. Det skal ikke jordarbeides nærmere enn 2 meter fra nedløpskummer for overflatevann. Det er ikke tillatt å bruke plantevernmidler som dreper all vegetasjon i sonen på 2 meter rundt nedløpskummen.

Samme innspill som for krav 1 i korn o.l. Se vurdering der.

Krav 2. Erosjonsutsatte dråg skal ha en minimum 6 meter bred sone med permanent grasdekke. Sonen måles slik at vannveien ligger i midten. I etableringsåret skal gras i den 6 meter brede sonen være godt etablert om høsten.

Det har kommet forskjellige innspill til kravet:

→ Flere innspill påpeker at kravet er praktisk utfordrende og oppleves som strengt, selv om kravet kan være effektivt. Et innspill mener at kravet bør utgå i sin helhet, men har med forslag om alternative løsninger.

Vi er enig i at kravet er praktisk utfordrende, og tar derfor med et alternativ til med en bredere sone med gras i enden av dråget.

→ Et innspill mener at kravet kan innføres, forutsatt at det evalueres om tiltaket har forventet effekt. *Forskrift om regionale miljøkrav skal evalueres etter noen år.*

→ Radkulturer vil endre størrelsen på nedslagsfeltet til dråga. Radenes retning i forhold til fallet på jordet er viktig. Ved rader som er parallelle med dråga kommer ikke vannet fram til permanent grasdekke, problemet kan da flyttes.

Vi er enig i at radenes retning i forhold til fallet på jordet er viktig. Vi ønsker likevel ikke å stille krav til radretningen, men foretrekker å informere i veiledningshefte om dette.

→ Hensiktsmessig å endre til et noe mer åpent krav i forhold til type tiltak. Anbefales at forvaltning og rådgivningen øker fokus på tiltak som reduserer drågerosjon, dette bør danne grunnlag for hvordan et eventuelt krav skal utformes.

Vi ønsker økt oppmerksomhet på tiltak som reduserer drågerosjon, og tror det er for uforpliktende å ikke stille krav. Vi mener valget mellom flere alternativer i stor grad kan bidra til mindre erosjon og avrenning av jordpartikler og næringsstoffer. Og samtidig være praktisk gjennomførbart.

→ Det er lite hensiktsmessig å etablere et gjenlegg for permanent grasdekke det ene året man har radkulturer i vekstskifte med korn. Gras i dråg som etableres samme året som radkultur er spesielt utsatt for erosjon, mye bedre å beholde stubben i dråget enn å pløye, harve og så.

Vi er enige, og mener at det nye alternativet adresserer denne problemstillingen.

→ Dersom det må innføres krav i dråg i radkulturer foreslås det at det kan lages en bredere vegetasjonssone ved enden av dråget. Dette er lettere å kombinere med vekstskifte i korn, hvis dette alternativ også er et alternativ i korn o.l.

Vi har vurdert forslaget, i sammenheng med krav 2 i radkulturer, fordi det er vekstskifte mellom korn o.l. og radkulturer. Fordi jordtapene fra dråg kan bli svært store, er det viktig at selve dråget beskyttes med vegetasjon. Særlig lange dråg, bratte dråg og dråg med stort tilførselsareal bør beskyttes. Derfor foretrekker vi en grasdekt vannvei i hele dråget. Likevel er en grasdekt vannvei i radkulturer særlig praktisk utfordrende. Den praktiske ulempen er etter vårt syn så stor at den medfører en risiko for at arealene ikke lenger kan brukes til radkulturer. Derfor mener vi at alternativet med vegetasjonssone i enden av dråget er akseptabelt i radkulturer. Alternativet bidrar til mer rasjonell drift, flere valgmuligheter for gårdbrukere, og mindre risiko at areal ikke lenger blir brukt til matproduksjon.

→ Det bør vurderes alternative forslag til å ha en bredere vegetasjonssone ved enden av dråget, fordi det ikke alltid er den nederste delen av dråget som er mest utsatt.

Andre deler i dråget kan også være svært utsatt for erosjon. Men vi har oppmerksomhet på erosjonsutsatte dråg som kan medføre risiko for overflateavrenning til kum eller vassdrag, fordi risiko for avrenning av næringsstoffene er størst der.

→ Vekstskifte mellom grønnsaker og korn vil bli negativt påvirket av kravet, og kravet fører til enda større press på de beste arealene.

Med innføring av alternativet med en bredere vegetasjonssone ved enden av dråget tror vi at både vekstskifte og press på arealer i mindre grad vil bli negativt påvirket.

Krav 3. Det skal være buffersone langs alle vassdrag som mottar avrenning fra fulldyrka jord. Buffersonen skal enten være en

a) naturlig vegetasjonssone med bredde på minimum 8 meter, eller

b) naturlig vegetasjonssone med bredde på minimum 2 meter og en minimum 6 meter bred sone med permanent grasdekke.

Buffersonen måles horisontalt fra vassdragskantens normalvannstand. I etableringsåret skal gras i den 6 meter brede sonen være godt etablert om høsten, jf. bokstav b.

Det har kommet forskjellige innspill til kravet:

→ Bratte kanter, selv med mer enn 8 meter, medfører en fare for avrenning. Det bør være 2 meter gras mellom jordkanten og brekkanten.

Samme innspill som for krav 3 i korn o.l. Se vurdering der.

→ Det må kunne gjøres en praktisk tilnærming, evt. lages et generelt unntak hvis kun små deler av den naturlige kantsonen er smalere enn 8 meter (f.eks. ved 5 %).

Samme innspill som for krav 3 i korn o.l. Se vurdering der.

→ Det bør vurderes om dette kravet skal kunne dispenseres fra i enkelttilfeller.

I særlige tilfeller kan Statsforvalteren dispensere fra miljøkravene. Se også vurderinger under «forvaltning/veiledning - dispensasjoner».

Krav 4. Det skal sås fangvekster på minst 80 % av arealene som er høstet før 15. august, innen to uker etter høsting. Arealet som brukes til å så høstvekster tas med i beregningsgrunnlaget om 80 % fangvekster. Det er ikke krav om at høstvekstene sås innen to uker etter høsting. Arealet med fangvekster skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter. Ved dyrking av tidligkulturer av poteter og grønnsaker påfølgende år skal arealet med fangvekster ikke jordarbeides før 20. oktober.

Det har kommet forskjellige innspill til kravet:

→ Kravet gir ulik byrdefordeling mellom produsenter av tidlige og sene avlinger, men er likevel nødvendig.

Vi er enig i at kravet bare gjelder produsenter med tidlige grønnsaker og poteter, og at disse produsenter dermed har flere krav å forholde seg til. Kravet egner seg naturlig nok ikke til produsenter med seinere avlinger. Vi mener likevel at ulik byrdefordeling er en irrelevant begrunnelse for å ikke innføre kravet.

→ Må åpnes for å kunne søke dispensasjon både fra det totale prosentkravet og fristen på to uker. *Det kan søkes dispensasjon fra alle krav i særlige tilfeller. Vi endrer fristen på at 'fangvekstene skal sås innen to uker etter høsting' til at 'fangvekstene skal sås så raskt som mulig etter høsting, og seinest innen 31. august.' Det kan være utfordrende å så innen to uker, både driftsmessig og med tanke på værforholdene. Vi tar med vilkåret om at fangvekstene skal være godt etablert om høsten.*

Endelig forskrift

Forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket i Vestfold og Telemark

Hjemmel for forskriften: Lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 11 første ledd og delegeringsvedtak 21. desember 2020 nr. 3048.

§ 1 Formål

Formålet med denne forskriften er å redusere erosjon og avrenning av jord og næringsstoffer fra fulldyrka arealer, for å bidra til målet om minst god økologisk miljøtilstand i alle jordbrukspåvirkede vannforekomster.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder for fulldyrka jord i Vestfold fylke, og kommunene Skien, Porsgrunn, Siljan, Bamble, Midt-Telemark og Nome i Telemark fylke. Miljøkrav i § 5 gjelder likevel kun i Vestfold fylke.

§ 3 Definisjoner

I denne forskriften menes med:

- a) Direktesåing: Såing uten forstyrrelser av jorda mellom såradene.
- b) Erosjonsutsatte dråg: Forsenkninger på fulldyrka jord der overflateavrenning gir tydelige erosjonsspor, som kan medføre risiko for overflateavrenning til kum eller vassdrag.
- c) Flomutsatte arealer: Arealer som oversvømmes jevnlig, minst 1 gang hvert tiende år, i forbindelse med høy vannføring i vassdragene.
- d) Jordarbeiding: Bearbeiding av jord med redskap(er), for eksempel pløying, harving, fresing og grubbing.
- e) Lett harving: Harving som ikke er dypere enn 10 cm. Rett etter harvingen skal det være minst 30 % planterester i overflaten.
- f) Stubb: Plantedekke som blir stående igjen etter innhøsting av korn, oljevekster, belgvekster og fôrmais.
- g) Vassdrag: Kystvann, innsjø, vann, dam, tjern, elv, foss og bekk, med årssikker vannføring.
- h) Årssikker vannføring: Vannføring som ved middeltemperatur over frysepunktet ikke tørker ut av naturlige årsaker oftere enn hvert tiende år i gjennomsnitt, jf. vannressursloven § 3 bokstav c.

§ 4 Miljøkrav for arealer med korn, oljevekster, belgvekster eller fôrmais

For arealer med korn, oljevekster, belgvekster eller fôrmais gjelder følgende miljøkrav:

1. Det skal ikke jordarbeides nærmere enn 2 meter fra nedløpskummer for overflatevann. Det er ikke tillatt å bruke plantevernmidler eller andre metoder som dreper all vegetasjon i sonen på 2 meter rundt nedløpskummen.
2. Erosjonsutsatte dråg, som kan medføre risiko for overflateavrenning til kum eller vassdrag, skal enten ha en
 - a) sone med minimum 20 meter bredde som ikke jordarbeides om høsten, eller
 - b) sone med minimum 6 meter bredt permanent grasdekke.

Sonene i bokstav a og b måles slik at vannveien ligger i midten.

I sonen i bokstav a er direktesåing av høstkorn, høstoljevekster eller fangvekster likevel tillatt.

I sonen i bokstav b skal det permanente grasdekket være godt etablert om høsten, unntatt engfrø i etableringsåret. Engfrø regnes som permanent grasdekke.

3. Det skal være buffersone langs alle vassdrag som mottar avrenning fra fulldyrka jord. Buffersonen skal enten være en

- a) naturlig vegetasjonssone med bredde på minimum 8 meter, eller
- b) naturlig vegetasjonssone med bredde på minimum 2 meter og en sone med minimum 20 meter bredde som ikke jordarbeides om høsten, eller
- c) naturlig vegetasjonssone med bredde på minimum 2 meter og en sone med minimum 6 meter bredt permanent grasdekke.

Buffersonene måles horisontalt fra vassdragets normalvannstand.

I sonen i bokstav b er direktesåing eller lett harving til høstkorn, høstoljevekster eller fangvekster likevel tillatt.

I sonen i bokstav c skal det permanente grasdekket være godt etablert om høsten, unntatt engfrø i etableringsåret. Engfrø regnes som permanent grasdekke.

4. Flomutsatte arealer skal ikke jordarbeides om høsten. Direktesåing eller lett harving til høstkorn, høstoljevekster eller fangvekster er likevel tillatt.

5. Fulldyrka jord med stor eller svært stor erosjonsrisiko (erosjonsrisikoklasse 3 og 4) skal ikke jordarbeides om høsten. Direktesåing eller lett harving til høstkorn, høstoljevekster eller fangvekster er likevel tillatt.

§ 5 Miljøkrav for arealer med korn, oljevekster, belgvekster eller fôrmais i Vestfold fylke

I tillegg til miljøkravene i § 4, gjelder ett av følgende miljøkrav for arealer med korn, oljevekster, belgvekster eller fôrmais i Vestfold fylke:

1. Minst 60 % av den fulldyrka jorda som et foretak disponerer i Vestfold fylke, skal overvintre med plantedekke eller stubb. Som plantedekke kan følgende vekster medregnes: Gras, engfrø, frukt, bær, fangvekster eller høstvekster sådd med direktesåing eller etter lett harving.

Arealer som omfattes av miljøkrav i § 4 nr. 2, 3, 4 og 5 tas med i beregningsgrunnlaget. Arealer hvor det dyrkes grønnsaker eller poteter holdes utenfor beregningsgrunnlaget.

2. Minst 20 % av arealene med korn, oljevekster, belgvekster eller fôrmais som et foretak disponerer i Vestfold fylke, skal tilsås med fangvekster. Høstvekster sådd med direktesåing eller etter lett harving, og korn med gjenlegg, tas med i beregningsgrunnlaget. Fangveksten skal være godt etablert om høsten.

Aralet med fangvekster skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter. Ved dyrking av tidligkulturer av poteter og grønnsaker påfølgende år skal arealet med fangvekster ikke jordarbeides før 20. oktober.

§ 6 Miljøkrav for arealer med grønnsaker eller poteter

For arealer med grønnsaker eller poteter gjelder følgende miljøkrav:

1. Det skal ikke jordarbeides nærmere enn 2 meter fra nedløpskummer for overflatevann. Det er ikke tillatt å bruke plantevernmidler eller andre metoder som dreper all vegetasjon i sonen på 2 meter rundt nedløpskummen.

2. Erosjonsutsatte dråg, som kan medføre risiko for overflateavrenning til kum eller vassdrag, skal enten ha en

a) sone med minimum 6 meter bredt permanent grasdekke, eller

b) sone med minimum 9 meter bredt og minimum 30 meter langt permanent grasdekke der dråget møter buffersonen langs vassdraget.

Sonene i bokstav a og b måles slik at vannveien ligger i midten. I etableringsåret skal det permanente grasdekket være godt etablert om høsten.

3. Det skal være buffersoner langs alle vassdrag som mottar avrenning fra fulldyrka jord. Buffersonen skal enten være en

a) naturlig vegetasjonssone med bredde på minimum 8 meter, eller

b) naturlig vegetasjonssone med bredde på minimum 2 meter og en sone med minimum 6 meter bredt permanent grasdekke.

Buffersonene måles horisontalt fra vassdragets normalvannstand.

I sonen i bokstav b skal det permanente grasdekket i etableringsåret være godt etablert om høsten.

4. Minst 80 % av arealene med grønnsaker eller poteter som er høstet før 15. august, skal tilsås med fangvekster. Kravet gjelder slike arealer et foretak disponerer i forskriftens virkeområde, jf. § 2.

Fangvekstene skal sås så raskt som mulig etter høsting, og senest innen 31. august. Fangveksten skal være godt etablert om høsten.

Høstvekster sådd med direktesåing eller etter lett harving tas med i beregningsgrunnlaget. Kravet om etablering innen 31. august gjelder ikke for høstsådde vekster.

Arealet med fangvekster skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter. Ved dyrking av tidligkulturer av grønnsaker eller poteter påfølgende år skal arealet med fangvekster ikke jordarbeides før 20. oktober.

§ 7 Tilsyn, dispensasjon og klage

Kommunen fører tilsyn med at bestemmelsene i forskriften overholdes.

I særlige tilfeller kan Statsforvalteren dispensere fra miljøkravene i §§ 4, 5 og 6, for inntil 1 år om gangen, forutsatt at dette ikke strider mot annet regelverk. Søknad om dispensasjon skal være skriftlig, begrunnet og sendes til Statsforvalteren.

Vedtak fattet av kommunen kan påklages til Statsforvalteren. Vedtak fattet av Statsforvalteren i første instans kan påklages til Landbruksdirektoratet.

§ 8 Overtredelse

Ved brudd på denne forskriften kan kommunen vurdere avkorting etter forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 11. Ved brudd på denne forskriften kan Statsforvalteren fastsette tvangsgebyr i medhold av jordlova § 20.

§ 9 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 1. januar 2025.